



**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

1 V. potuerit Conceptio Christi fieri in instanti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

vis in conceptione Christi fuit naturale: vt ex dictis patet. Ergo conceptio Christi fuit naturalis.

q 32 arti. 41. In epi. qua inc. Quæst. tu quidem, circa med. illius cap 6 circa med. tom. 2
Sed contra est, quod Dionysius dicit in Epistola ad Caium monachum: Super hominem operabatur Christus ea, quæ sunt hominibus: & hoc monstrat Virgo supernaturaliter concipiens.

Respondeo dicendum, quod sicut Ambr. dicit in libro de Incarnatione, multa in hoc mysterio, & secundum naturam inueniens, & ultra naturam. Si enim consideremus id, quod est ex parte materie conceptus, quam mater ministravit, totum est naturale. Si vero consideremus id, quod est ex parte virtutis actiue, totum est miraculosum. Sed quia vnumquodq; magis indicatur secundum formam, quam secundum materiam, & similiter secundum agens, quam secundum patiens: inde est quod conceptio Christi debet dici simpliciter miraculosa, & supernaturalis, sed secundum aliquid naturalis.

Ad primum ergo dicendum, quod Christus dicitur naturalis filius hominis, in quantum habet naturam humanam veram per quam est filius hominis: licet eam miraculose habuerit. Sicut cæcus illuminatus, videt naturaliter per potentiam visiuam, quam miraculose accepit.

Ad secundum dicendum, quod conceptio attribuitur Virgini Beate, non tanquam principio actiui: sed quia ministravit materiam conceptui, & in eius vtero est conceptio celebrata.

Ad tertium dicendum, quod principium passiuum naturale sufficit ad transmutationem naturalem, quando naturali, & consueto modo mouetur à principio actiui proprio. Sed hoc in proposito non habet locum. Et ideo conceptio illa non potest dici simpliciter naturalis.

COMMENTARIUS.

Quæstio huius articuli solum spectat ad modum loquendi, nam res satis constat ex ijs, quæ supra dicta sunt de hac conceptione, & quæ de illius modo statim dicemus. Vnde nihil in textu D. Thom. occurrit explicandum præter solutionem ad 1. in qua D. Tho. ait Christum dici naturalem filium hominis, in quantum habet veram naturam humanam, per quam est filius hominis, licet eam miraculose habuerit.

Obiectio.

Statim enim occurrit obiectio, aliud est enim esse naturalem hominem: aliud vero esse naturalem filium hominis, vt ergo Christus sit verus, ac naturalis homo, satis est quod habeat veram naturam hominis, non tamen hoc sufficit, vt sit naturalis filius hominis. Homo enim dicitur à natura, filius autem ab origine, & ideo, sicut vt sit homo, requirit humanam naturam, ita vt sit naturalis filius, naturalis origo necessaria est, alias si humana eius natura formata esset ex costa Virginis, vel alio simili modo, nihilominus fuisset naturalis filius hominis quod est planè falsum. Respondetur verum esse, quod obiectio sumit, ad humanam filiationem præter humanam naturam necessarium esse originem, & hoc ipsum D. Thomas insinuat, cum addidit, in

Responsio

Christus quantum habet naturam humanam, per quam est filius hominis. Vt vero mens eius radiciter intelligatur considerare oportet, aliud esse generationem, vel conceptionem esse veram: aliud esse naturalem: rursus recolere oportet, opus interdum dici miraculosum ratione termini, interdum vero tantum ratione modi. Conceptio ergo Christi ex Virgine, vera conceptio, ac generatio humana fuit, quantum ex parte matris esse oportet (vt superius explicatum est) modus autem fuit aliquo modo supernaturalis in velocitate, & similibus circumstantijs, quæ veritatem conceptionis non tollunt. Rursus ex parte causæ efficientis fuit illa conceptio supernaturalis: terminus autem eius omnino naturalis, agimus enim præcisè de conceptione, non de-

A hypostatice vnione. Quia ergo conceptio actionem significat, & habitudinem dicit ad efficientem causam, ideo sicut supernaturali virtute facta est, ita supernaturalis simpliciter dicitur, licet ex parte materię, & termini naturalis quodammodo sit, hoc tamen satis est, vt Christus dicatur simpliciter naturalis filius hominis. Quia vt sit filius, satis est, quod veram humanam originem habeat ex matre, vt vero dicatur naturalis filius, satis est, vt ex vi illius originis eandem naturam habeat cum matre. Non enim dicitur naturalis filius propter modum, sed propter terminum originis, & hoc significauit Diuus Thomas cum dixit esse filium naturalem, in quantum habet naturam humanam, scilicet communicatam per veram conceptionem naturalem ex parte materię, & termini. Et in hoc sensu recte videtur exemplo cæci illuminari. Nam in eo opere, quauis modus sit supernaturalis, terminus tamen naturalis existit.

DISPUTATIO XI.

in duas Sectiones distributa.

De tempore, & modo, quo Christi conceptio ex Virgine perfecta est.



E tempore huius conceptionis, id est de anno, mense, die, & hora, quibus facta est, nihil est, quod dicamus. Supra enim ostendimus factam esse tempore annuntiationis Angelicæ, de qua ea omnia ibi tractauimus. Solum igitur restat agendum de tempore, quatenus respicit modum conceptionis, & est mensura eius, quod est querere, an hæc conceptio fuerit successiua actio, vel instantanea, nec enim alius modus inquirendus, aut explicandus superest: cætera enim omnia, quæ desiderari possunt, explicando causas conceptionis, exposita sunt. Duo ergo breuiter de hoc modo dicemus, scilicet quis fuerit possibilis, vel qualis re ipsa seruatus sit.

SECTIO I.

D Virum fuerit possibile conceptionem Christi fieri in instanti.

Suppono non esse sermonem de tota actione, seu augmento post creationem, & informationem animæ subsequutam, quia extra conceptionem est. Suppono secundo non esse quæstionem de vnione animæ ad corpus: nam etiam extra controuersiam est, in initio factam esse in instanti, hoc enim est proprium initium rerum permanentium. Tercio nullam oportet esse quæstionem de productione, seu intentione quarumcunque qualitatum, quibus humanum corpus disponitur. Quia huiusmodi actio ex vi sui intrinseci termini non requirit successione, sed solum ex contrariarum qualitatum resistentia, seu ex indispositione subiecti, virtuti autem infinitæ Spiritus Sancti nullum contrarium resistere potest, quominus effectum suum possit in instanti producere. Difficultas ergo in duobus consistit. Primo, in sanguinis congregatione, quæ corporis formationem antecessit. Secundo in formatione corporis, id est organizatione, ac distinctione membrorum diuersarum figurarum, densitatem, vel raritatem habentium.

Circa primum D. Thomas hic indicare videtur illam congregationem non potuisse fieri in instanti, sed tantum in tempore. Quia necessario requirit motum localem, & ita videntur intelligere D. Thomæ interpretes.

Dicen-

*Congregatio sanguinis ad conceptionem Christi necessaria con-
stitutum esse in Virginis instanti potuit.*

Transitus de extremo in extremum sine transitu per medium non est impossibilis.

Palud.

Dicendum autem videtur primò, non implicaf-
se contradictionem totum sanguinem ad forman-
dum corpus Christi necessarium in vnico instanti
constitui in loco conceptioni destinato. Probat,
quia non est necessarium fieri per motum localem
continuum, potuit enim fieri per mutationem in-
diuisibilem, quæ corpus nunc primo acquirit hunc
locum, & primo relinquit, seu desinat esse in loco,
in quo tempore proximè antecedenti quieuerat,
nulla enim est in hoc repugnantia, vel implicatio
contradictionis. Neque enim obstat locum illum
esse extensum, & consequenter vel secundum se to-
tum, vel secundum partem esse distantem à priori
loco. Quia loquendo de absoluta potentia, non est
necessarium, vt sanguis pertransierit omnia loca
media, potuit enim fieri diuina virtute, vt pertran-
siret de extremo in extremum non existendo in me-
dio. Nulla enim in hoc ostendi potest repugnan-
tia, & ex aliis effectibus fit facile creditum. Nam de
Angelis multi opinantur posse naturaliter hoc face-
re: probabilius etiam est idem corpus posse à Deo
constitui in locis distantibus, quamuis non existat
in medio; facilius igitur poterit mutare de loco in
locum non pertransiendo medium. Nunc etiam
constituitur Christi corpus præsens in Eucharistia,
& multi censent illam esse tantum actionem ad-
ductuam, quod est probabile, & certum est esse pos-
sibile. Si ergo potest Deus adducere huc corpus ex
loco distant non solum non transiendo media, sed
nec relinquendo quidem alium locum, facilius po-
terit transmutare prædicto modo de loco ad locum.
Nec enim ad vim huius rationis refert, quòd in
Eucharistia non sit Christus locali modo, satis est
enim, quòd ibi acquirit præsentiam realem, modus
enim præsentie difficultatem non augeat, nec specia-
lem aliquam repugnantiam, vel implicationis ra-
tionem importat. Denique, potest Deus mouere v-
num corpus per aliud, non diuidendo, sed penetrā-
do illud, cur ergo facere non potest vt transiliat de
loco in locum non existendo in medio? Quin po-
tius Durand. 4. d. 4. q. 6. & Palud. q. 3. ad 3. multò fa-
cilius existimant hoc posterius fieri posse, quam
prius. Hoc ergo modo fieri potuit in instanti hæc
sanguinis congregatio ad conceptionem Christi ne-
cessaria.

Addo verò vterius hanc sanguinis congregatio-
nem fieri non potuisse hoc modo in instanti concur-
rente actiue B. Virgine, & adhibente aliquam natu-
ralem vim ad illam mutationem. Potuit quidem
Deus vt ad hunc effectum naturalibus Virginis fa-
cultatibus, tanquam instrumento operante per po-
tentiam obedientialem actiuam modo supernatu-
rali, ea scilicet ratione, qua posset Deus per quam-
cumq; creaturam eam mutationem efficere; non po-
tuit autem fieri, vt B. Virgo per facultatem natu-
ralem propriis viribus naturaliter operantem aliquid
circa mutationem illam operaretur. Quia illa mu-
tatio omnino est extra ordinem naturalium motuum
& actionum vitæ vegetatiuæ. Differt enim essentia-
liter illa mutatio ab attractione, vel impulsu, quib⁹
tantum duobus modis potest naturalis potentia ali-
quod extrinsecum corpus mouere.

Circa secundum de organizatione, seu formatio-
ne corporis, difficultas oritur ex superiori puncto.
Quia si motus localis non potest fieri nisi in tem-
pore, omnis mutatio, quæ intrinsecè, vel concomitan-
ter requirit mutationem loci, non magis poterit fie-
ri in instanti, quam motus localis. Vnde D. Thomas
probat, augmentationem corporis Christi factam
esse in tempore, quia necessariò coniunctam habet
loci mutationem, sed idem omnino est de corporis
delineatione: nam hæc etiam includit mutationem
loci secundum diuersas partes. Quod ita facile de-
claratur, constituamus enim in loco conceptionis
totum necessarium sanguinem, qui homogeneus

Fr. Suarez, Tom. 2.

A est, eiusdem figuræ, raritatis, & similibus dispositio-
num, intelligi ergo non potest, hunc sanguinē coagu-
lari, condensari, & in diuersis partibus varijs figuris
formari, nisi necessariò intelligatur partes eius mu-
tare locum. Quia pars deflor facta minorem locum
occupat, quam antea, diuersa etiam figura diuer-
sum situm in loco requirit, suppono enim corpus il-
lud in principio, & termino actionis esse naturali
modo in loco: ergo non magis hæc formatio potuit
in instanti fieri, quam localis motus.

Difficultas verò in contrarium est; quia D. Tho-
mas magnam differentiam inter hæc constituit. Ego au-
tem ingenuè fateor nescire me satisfacere difficul-
tati positæ. Vnde conuincor ad dicendum non po-
tuisse hanc formationem fieri in instanti, secundum
se totam, nisi simul efficiendo, vt partes sanguinis
mutarent sua loca sine transitu per medium: Quia
aliàs non posset intelligi illa locorum mutatio sine
successione. Supponimus enim in eo instanti, quo
facta est conceptio, singulas partes corporis fuisse
tantum in locis sibi proprijs, & adequatis, & nul-
lam earum fuisse in pluribus locis, aut in maiori lo-
co, quam naturaliter posset occupare, ne nouū mi-
raculum sine fundamento, aut necessitate fingamus.
Prædicto autem modo possibile fuit huiusmodi cor-
poris formationem in instanti fieri, efficiendo scilicet,
vt totus sanguis, qui toto tempore præcedenti
hunc locum occupauit, habens hanc partem in hoc
loco, & illam in illo, & sic de alijs, subitò in instanti
conceptionis aliter secundum partes suas se habue-
rit ad totum locum. Sicut posset Deus in vno mo-
mento ita mutare spheram solis intra suum spā-
tium, vt pars, quæ immediatè antea erat in Occi-
dente, nunc sit in Oriente, & è contrario: ad quod
necessarium est, vt secundum partes mutata fuerit
ab extremo in extremum sine medio: neque in hoc
est maior repugnantia, quam in eo, quod circa prio-
rem partem diximus. Quid verò ad D. Th. dici pos-
sit, explicabimus sectione sequenti. Ex hoc vero co-
sequenter sequitur, si formatio corporis hoc modo
facta est in instanti, non potuisse Virginem ad illam
concurrere per facultatem vitalem operantem vi
naturali, vt talis est. Quia hic modus formationis
includit mutationem, quæ omnino est extra latitu-
dinem naturalium, & vitalium actionum talis fa-
cultatis, vt ostensum est.

Formatio corporis Christi in instanti fieri quomodo potuit.

SECTIO II.

Utrum formatio corporis Christi facta sit in instanti.

Svppositis, quæ dicta sunt, solum potest versari
quæstio de illa duplici actione, scilicet de con-
gregatione sanguinis, quæ antecedit conceptionem,
& de ipsa corporis formatione.

Quoad priorem, veram existimo sententiam D. *Congregatio sanguinis ad
Thomæ illam mutationem factam esse in tempore*
per verum localem motum, non quia aliter fieri re. *Christi con-
pugnauerit (vt dixi) sed quia non omnia miracula ceptione ne-
asserenda sunt, sed quæ fundamentum habent, & cessaria, im-
probati possunt, vel quia necessaria, vel quia myste-
rio admodum consentanea: nihil autem horum hic*
intercedit. Nulla enim est authoritas, quæ nos cogat
ad credendum hic illud magnum miraculū trans-
ferendi vnum corpus de loco ad distantem locum,
sine transitu per medium. Nulla est etiā necessitas.
Quia cum illa sanguinis congregatio ad conceptio-
nem intrinsecè non pertineat, necessarium non est,
vt Deo, seu Verbo possit tribui, potuit ergo fieri in
sanguine nondum vnito Verbo, atque adeo in tem-
pore conceptionem, & vñionem hypostaticam an-
tecedentem. Deniq; nihil aliud est magis consenta-
neum mysterio, quia oportuit, vt seruata in omni-
bus, quæ necessaria essent, conceptionis huius digni-

K 3

late,